

"סוד החשמל" ד"ר מתוך סדרת הספרים לחבר בין תורת הנגלה לתורת הנסתר

גליון פרשת שמייני ה' אלפים תשע"א "תעוררו את האהבה עד שתחפץ", [מותר לצלם לזיכוי הרבים]

מעלת יסוד המים על יסוד העפר

על פי זה נראה לבאר מה שמובא במשנה (כלים יז, יג) כל שבבים טהור שדגים אין בהם טמאת נבלה (ע' ברמב"ם פיהמ"ש שם), מה שאין פן עופות יש בהם טמאת נבלה אם בולעים נבלת עוף טהור, ובבהמה וחייה יש טמאת נבלה יותר חמורה, שמתמא במגע ומשא (ע' ברמב"ם אבות הטמאות פ"א ופ"ג) דמה שיותר חמרי ונמצא יותר למטה בעמק הקלפות, הוא יותר טמא, ולכן בהמה וחייה, שנבראו מהעפר, שהוא היסוד התחתון ביותר, יש בהן טמאה חמורה ביותר, שמתמאות במגע ומשא, וטמאה זו היא בכל הבהמות וחייות. מה שאין פן עופות שנבראו מהרקק, טמאתם יותר קלה, שמתמאים רק בבית הבליעה, וטמאתם רק בעופות טהורים. ודגים, שנבראו מן המים, אין בהם טמאת נבלה כלל, דטמאת נבלה שיכת בדבר שצריך שחיטה, כגון בהמות, חיות ועופות, שאם מתו ללא שחיטה יש להם דין נבלה, וטמאת נבלה, מה שאין פן דגים, שאין צריכים שחיטה, דהם יותר רוחניים, לא שיך בהם שם נבלה, וממילא אין בהם טמאת נבלה כלל.

וכן מובא ב'חונד' (תעב) ששרש הטעם לאסור נבלה וטרפה שנה. ובדגים אין אסורי טרפה כמובא ב'אנציקלופדיה תלמודית' (כד כא, ע' צא). ואף שבארנו במאמר 'האחזות הקלפות בחלשים' שהקלפות נצמדות למה שיותר קדוש ויותר רוחני, ואם פן לדגים היו צריכים להצמד יותר מאשר לבהמות. הבאור בזה הוא שהקלפות נצמדות למה שיותר קדוש, היכן שיש להם רשות לצמד, ובדגים אין להם רשות לצמד, דזה מחוץ לתחום שלהם.

מצינו בגמ' (חולין טז:) ששרצים ותולעים שאף פעם לא נגעו בארץ כגון תולעים שנוצרו בבורות מים או בפרות, אין אסור לאכלם. ונלמד מהפסוק "וכל השרץ השרץ על הארץ" שצריך שישרץ על הארץ, ואם לא בא במגע עם הארץ, אין בו אסור. נראה לבאר דכל זמן שהדבר לא נגע ביסוד העפר, אין לקלפה אחיזה בו, דביסוד העפר נאחזות קלפות אלו שאוסרות את המאכלים. וכל עוד ששרצים אלו לא באו במגע עם יסוד העפר, אין לקלפות אחיזה בהם ומתא לאכלם. וכן מצינו בירושלמי (חגיגה יא:) שהמכשפות לא יכולות לעשות פשוט אם אינן עומדות על הקרקע. ומבאר לדברינו דעל ידי שעומדות על הקרקע, הן מקבלות כח מהקלפות לעשות את הפשוט. וכן מובא ב'ספר הלכות' להאריז"ל (בהר ע' רמג) **אי אפשר שיצאו אל החיצונים עד שיגיעו בקרקע.**

וכן אסור בשר בחלב יש מן התנאים שתלו זאת באסור נבלה, הינו במקום שיש אסור נבלה, יש אסור בשר בחלב (ע' חולין קיג). וזה ברור לכל השיטות שבדגים אין אסור בשר בחלב כלל כמובא בגמ' (חולין קג:) ובבהמות יש אסור מדאורייתא, ויש מחלקת תנאים לגבי עופות אם יש אסור דאורייתא, או דרבנן, או שאין אסור כלל (ע' אנציקלופדיה תלמודית כד ד' ת"ש וילך). וגם כאן רואים שהסדר הוא דגים, הגבה ביותר, אחר כך עופות, ואחר כך בהמות. דמובא ב'חונד' (יסה"ת ריש פ"ד) כשמונה את סדר הד' יסודות, הוא מונה **אש, רוח, מים, עפר. ובספר 'בן איש חי' (שנה שנייה פ' וירא) מביא מהאריז"ל שהסדר הוא **מים אש רוח עפר**, ולכאולי עלמא יסוד המים הוא מעל יסוד העפר. נראה לבאר שגם בעלי החיים ששייכים ליסוד המים, הינו דגים, שנבראו מהמים, הם החשובים ביותר, ואחר כך עופות, שמרכיבים ממים ועפר כדלקמן, ואחר כך בהמות וחייות שנבראו מהעפר.**

מצינו בגמ' (חולין כז:) דרש עובר גלילה, בהמה שנבראת מן היבשה הכשרה בשני סימנים, דגים שנבראו מן המים הכשרין בולא כלום [הינו שאינם צריכים שחיטה כלל], עוף שנברא מן הרקק [שיש בה מים ויבשה] הכשרו בסימן אחד. ומובא במהרש"א שם נראה לפי דעת החוקרים שכל יסוד היותר רחוק מן הגלגל הוא יותר גשמי וחקרי, והארץ יסוד התחתון הוא יותר גשמי מיסוד המים שעליו, ולכן הבהמה אשר נפשה מהאדמה מחמר הגס, יצטרך להעלות חמרה בב' סימנים, אבל הדגים אשר בריאתן מהמים מחמר היותר דק הן באסיפה בעלמא, ועופות שנבראו מרקק צריך זכרון בסימן אחד. רואים שענין השחיטה הוא לזכך את הבהמה ולהוציאה מהקלפות. וכן מצינו בגמ' (חולין כז:) שענין השחיטה הוא מלשון **חטוי ונקוי. ומה שיותר תחתון צריך יותר זכון.**

מצינו בגמ' (חולין טז:) שמסתפקת בדין עבר שהוציא יד מרחם אמו לפי השיטות שאין שחיטת אמו מתרת את היד באכילה כיון שיצא קדם, האם זה נאמר גם בבית המקדש או רק מחוץ למקדש. נראה לבאר דהטעם שעבר נתר בשחיטת אמו, הוא שהזכון של האמא בשחיטה מועיל גם לעבר, ואחר כך גם אם הוא חי, אינו זקוק ליותר זכון ואינו צריך שחיטה. מה שאין פן כשהוציא יד או איבר אחר קדם השחיטה, אותו איבר אינו מזדכך בשחיטת אמו דיצא לחוץ למקום הקלפות, לכן אסור לאכלו אבל בבית המקדש בו אין שליטה ואחיזה לקלפות כלל, כדלקמן, אותו איבר שיצא, כאלו לא יצא.

מצינו בגמ' (חולין סג:) תניא רבי אומר גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שבהמה טמאה מרבה מן הטהורות, לפיכך מנה הכתוב בטהורה, גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם דעופות טהורין מרבין על הטמאין, לפיכך מנה הכתוב בטמאין. נראה דלכן בבהמות וחייות הטמאין מרבין, ובעופות הטהורין מרבין, דבהמה וחייה שיכות ליסוד העפר שלמטה, ויש לקלפות אחיזה חזקה בהן. לכן רבן נפלו בידי הקלפות הטמאות, ואסורות באכילה. מה שאין פן עופות ששייכים ליסוד המים והעפר, והם יותר מזככים, רבם טהורים, דאין לקלפות אחיזה חזקה בהם כמו בבהמה וחייה.

זכה (צב) טעם מהרמב"ם לאסור בשר בחלב היות שיש עובדי עבודה זרה שעובדים לתערבת של בשר וחלב. רואים שבתערבת זו יש קלפה מיוחדת שנדבקת לתערבת זו, לכן עשו מזה עבודה זרה. וטעם ה'חנוך' שם דיש בזה בחינה של כשוף, הוא גם אותו טעם, דענין הכשוף הוא כמבאר בגמ' (סנהדרין יז:): **למה נקרא שמן כשפים שמכחישים פמליא של מעלה**, הינו שמכחישים את צד הקדשה פמליא של מעלה, על ידי מעשה הכשוף שנותן כח בקלפות, וזה האסור בבשר בחלב, דיש במעשה זה נתינת כח בקלפות. ומה שיותר עליון אין קלפת בשר בחלב נדבקת בו.

וכן אסור אכילת דם, מצינו בגמ' (כריתות כא:): שזה תלוי בשחיטה, הינו בהמות חיות ועופות שצריכים שחיטה, יש בהם אסור אכילת דם, מה שאין כן דגים שאינם צריכים שחיטה, אין בהם אסור אכילת דם. ומובא ב'חנוך' (קמח) **שיש לבהמות נפש יכנוה החכמים נפש החיונית, כלומר שאינה שכלית, ואין ראוי שתאכל הנפש את הנפש**, ומבאר שם שאכילת דם מביאה לידי אכזריות, וכן מביא שם מהרמב"ן, **ואם יאכל אדם הדם תהיה עבי וגסות בנפש האדם, כמו שונפש הבהמה עבה וגסה**. נראה לבאר קצת טעם זה, דנפש החיונית והבהמית, שנמצאת בבהמה, שיכת לקלפה, כשם שהנפש הבהמית שבאדם באה מהקלפה וסטרוא אחרא, ובנפש זו שוכן היצר הרע, כמובא ב'תנא' (פ"א). לכן אסור לאכל דם, ולהכניס קלפה זו לתוך האדם, וזה שאומר הרמב"ן, שאכילת דם **תביא עבי וגסות בנפש האדם**, מחמת הקלפה שנמצאת בדם, ודגים, שהם יותר רוחניים ואינם צריכים שחיטה, אין קלפה זו נדבקת בהם, ולכן אין אסור אכילת דם בדגים.

מצות פסוי הדם

מובא ב'חנוך' (קפז) שכשם שאסור לאכל דם, כך יש מצוה לכסות את הדם. נראה דלכן מכסים בעפר דוקא, לסמל שאף על פי שהשחיטה עשתה תקון וזכרון מסים בחיה והוציאה מכלל טמאת נבלה, ומכלל אסור אבר מן החי, עדין נשאר כאן אסור דם, והדם עדין שיך ליסוד העפר, ולקלפות שנאחזות ביסוד העפר ביותר, לכן מכסים את הדם בעפר בשעת השחיטה, לסמל שהדם עדין בתוך העפר, ולא הזדכך.

נראה לבאר עוד טעם למצות פסוי הדם, דדם מסמל גבורות, כמובא בזהר (שמות כ:): **וזורק הדם סביב למזבח שהוא אדם, מדת הדין אדמה**, וכסוי הדם ממתיק את הגבורות, בבחינת קבורה לנפש שנמצאת בדם, דכשם שקבורה ממתיקה את הדינים מהאדם שמת, כך פסוי הדם ממתיק את הדינים שנמצאים בדם. ומרמז בזהר (תיקונים נט): **כנפי השכינה הן פסוי דם חיה או עוף, שמכסים על דמיהם, שלא ישלטו עליהם כלבים, שהם חצופים, שהם מלאכי חבלה, ושלא יפירו בהם בעלי החובות, כך הדם הוא הנפש, ועפר שמכסה עליו רומז "וכפר אדמתו עמו"**. רואים שכסוי הדם ממתיק את הגבורות בבחינת קבורה "וכפר אדמתו עמו".

מצינו בגמ' (ביצה י:) שאף על פי שבדרך כלל בהלכות יום טוב בית שמאי לחמרא ובית הלל לקלא, במצות פסוי הדם ביום טוב בית שמאי מקלים, להקל על האדם, לאפשר לו לקיים מצות פסוי הדם. ובית הלל מחמירים. והגמ' שם מתקשה מדוע דוקא כאן בית שמאי מקלים, נראה לבאר כיון שבית שמאי שרש נשמתם מצד השמאל דקדשה, כמובא בזהר (בראשית יז:), לכן הקפידו מאד על מצות פסוי הדם, להמתיק את הגבורות שבאות מצד השמאל דקלפה. **מובא** בלק"ת להאריז"ל (פ' ויקרא ע' קפ), ששרש כל החיות הם מפני אריה שבמרכבה, ושרש כל הבהמות הם מפני שור שבמרכבה, ושרש כל העופות הם מפני נשר שבמרכבה. כתוב (יחזקאל א, י) **"ופני אריה אל הימין"**. נראה דעקר בחינת האריה נמצא בשמאל, והכתוב מרמז שפניו פונים אל הימין, דמובא ב'תורה אור'

אסור אכילת דם, מצינו בגמ' (כריתות כא:): שזה תלוי בשחיטה, הינו בהמות חיות ועופות שצריכים שחיטה, יש בהם אסור אכילת דם, מה שאין כן דגים שאינם צריכים שחיטה, אין בהם אסור אכילת דם. ומובא ב'חנוך' (קמח) **שיש לבהמות נפש יכנוה החכמים נפש החיונית, כלומר שאינה שכלית, ואין ראוי שתאכל הנפש את הנפש**, ומבאר שם שאכילת דם מביאה לידי אכזריות, וכן מביא שם מהרמב"ן, **ואם יאכל אדם הדם תהיה עבי וגסות בנפש האדם, כמו שונפש הבהמה עבה וגסה**. נראה לבאר קצת טעם זה, דנפש החיונית והבהמית, שנמצאת בבהמה, שיכת לקלפה, כשם שהנפש הבהמית שבאדם באה מהקלפה וסטרוא אחרא, ובנפש זו שוכן היצר הרע, כמובא ב'תנא' (פ"א). לכן אסור לאכל דם, ולהכניס קלפה זו לתוך האדם, וזה שאומר הרמב"ן, שאכילת דם **תביא עבי וגסות בנפש האדם**, מחמת הקלפה שנמצאת בדם, ודגים, שהם יותר רוחניים ואינם צריכים שחיטה, אין קלפה זו נדבקת בהם, ולכן אין אסור אכילת דם בדגים.

וכן אסור אבר מן החי מצינו שהקש לדם, ומצינו שבבהמה ודאי נוהג, מה שאין כן בעוף יש מחלקת, ובדגים אינו נוהג כלל (עי' אנציקלופדיה תלמודית ערך אבר מן החי), נראה דגם אסור זה שרשו מאותה קלפה שנמצאת בדם, וגורמת את אסור אכילת הדם. וכן מובא ב'חנוך' (תנב) הטעם למצוה זו, אותו טעם של אסור אכילת דם משום שמביאה את האדם למדת אכזריות, רואים ששניהם מאותו שרש, וממילא בדגים אין אסור זה, דקלפות אלו לא נדבקים בדגים, ובעופות יש מחלקת, משום שעופות יותר קלים מבהמה. ואף על פי שבאסור דם אין חלוק בין עוף לבהמה, נראה שאסור איבר מן החי יותר קל מאסור דם, כשם שרואים ששחיטה מוציאה את הבהמה מאסור איבר מן החי, ולא מוציאה מאסור דם, ולכן בעופות אף שיש אסור אכילת דם, יש שסוברים שאין אסור אבר מן החי.

מצינו על חגבים שהם כדגים, ואינם צריכים שחיטה, ואין בהם טמאת נבלה, וכן אין בהם אסור בשר בחלב, ואין בהם אסור אכילת דם, ואין בהם אסור אבר מן החי, ואין בהם אסור טרפה (עי' אנציקלופדיה תלמודית ע' חגבים וע' טריפה), וכן מצינו שהקשו לדגים כמובא ברש"י (חולין סו.), והטעם לזה נראה לבאר, דהחגבים גם נבראו מהמים בלבד כמו דגים, כמובא במדרש (אוצר המדרשים ע' כז) **בחמישי השריץ מן המים כל מיני דגים טהורים וטמאים, וכל מיני חגבים טהורים וטמאים**. וכן מצינו בגמ' (חולין כז:): שכל מה שנקבל בכתוב "ושרצו המים" נברא מן המים. ולכן דינם כדגים בכל ענינים אלו, היות שהם שייכים ליסוד המים וכדלעיל.

מובא ברטב"א וברמב"ן (מכות יז:): שדגים הגדלים ביבשה, אף שיש להם סימני טהרה של דגים, אסורים באכילה. נראה דמעלת

וּשְׁלַח כְּהֵ: שְׁהָאֲרִיָּה הוּא בְּחִינַת גְּבוּרָה, גְּבוּרַת פְּאָרִי, וְגְבוּרָה זֶה שְׂמַאֵל. וְכֵן אֲרִיָּה בְּגִמְטְרִיָּא גְּבוּרָה, וְאַרְיָה אוֹתִיּוֹת יִרְאָה הַמְּסַמֵּלֶת אֶת מַדַּת הַגְּבוּרָה. (הוּבַא בְּס' בֵּית אַהֲרֹן א, סב). וְכֵן חֲדָשׁ אָב שֶׁהוּא זְמַן שְׁלִיטַת הַשְּׂמַאֵל, כַּמּוּבָא בְּזֶהֱר (שְׁלַח קַעֲד), מְזִלוֹ אֲרִיָּה. וְכֵן דָּוָד שֶׁשָּׂרָשׁ נִשְׁמַתוֹ מִהַגְּבוּרוֹת שֶׁל יִצְחָק, נִמְשָׁל לְאֲרִיָּה "גוּר אֲרִיָּה יְהוּדָה", וּמָה שֶׁכְּתוּב (שֵׁם) "וּפְגִי שׁוֹר מִהַשְּׂמַאֵל" נִרְאָה דְּבִאֲמַת עַקֵר בְּחִינַת הַשׁוֹר הוּא בְּצַד יְמִין, אֲלֵא שֶׁכָּל הָאַרְבַּע פְּנִים נִמְצְאִים בְּכָל צַד וְצַד, כַּמּוּבָא בְּכַתוּב (שֵׁם ו) "וְאַרְבַּעָה פְּנִים לְאַחַת", וְזֶה שְׂאוֹמֵר שֶׁפְּגִי שׁוֹר הֵם גַּם מִהַשְּׂמַאֵל, בְּבִחִינַת יְמִין שֶׁבְּשְׂמַאֵל, וְכִמוֹ שֶׁמִּמְשִׁיךְ "וּפְגִי נִשָּׂר לְאַרְבַּעַתָּו". וְכֵן מוּבָא בְּסִפְרֵי הַלְקוּטִים 'לְהָאֲרִיז'ל (פ' ויחי ע' קכג) דַּע כִּי כָּל הַבְּחִינּוֹת שֶׁבְּאַרְיָה הֵם בְּחִינַת הַגְּבוּרוֹת. אֵף עַל פִּי שֶׁהִזְהַר נֹקֵט בְּכֶמָה מְקוּמוֹת שֶׁהָאֲרִיָּה הוּא בְּיְמִין וְהַשׁוֹר בְּשְׂמַאֵל, מְצִינּוּ בְּזֶהֱר (שְׁמִינִי מֵא:): כָּל מִי שֶׁבָּא מֵצַד הַיְמִין מֵתוֹר לְנוֹ לְאֶכְל, כָּל אֵלּוֹ שֶׁבָּאִים מֵצַד הַשְּׂמַאֵל כָּלֵם אֲסוּר לְנוֹ לְאֶכְל. וּמִשְׁמַע שֶׁהַשׁוֹר שֶׁמֵתוֹר בְּאַכִּילָה הוּא בְּיְמִין. וְהָאֲרִיָּה שְׂאֲסוּר בְּאַכִּילָה הוּא בְּשְׂמַאֵל, וְצ"ע.

וְכֵן מוּבָא בְּסִפְרֵי 'עֲבוּדַת הַקֹּדֶשׁ' לְר"מ גְּבַאי (ח"ד פט"ו) "וּפְגִי אֲרִיָּה אֶל הַיְמִין", כִּנְגֵד אַבְרָהָם וְהָיָה רֵאיוֹ לְהִיוֹת בְּהַשְּׂמַאֵל לְהוֹרוֹת עַל הַגְּבוּרָה, גְּבוּרָה עוֹלָה אֲרִיָּה, וְהַפֶּךְ וְקָרִי יִרְאָה וְאַמְנֵם נְהַפֶּךְ אֶל הַיְמִין לְהוֹרוֹת עַל גְּבוּרַת אַבְרָהָם שְׁנֹתָנְגֵבֵר עַל יְצִרוֹ כְּפֶאֱרִי וְהִלֵךְ לְשַׁחֵט אֶת בְּנוֹ יְחִידוֹ, וְנִאֶמַר לוֹ "עֵתָה יִדְעֵתִי כִּי יְרָא [- אֲרִי] אֱלֹהִים אֹתָהּ", פְּגִי שׁוֹר מִהַשְּׂמַאֵל כִּנְגֵד יִצְחָק, וְהָיָה רֵאיוֹ לְהִיוֹת בְּיְמִין וְכִמוֹ שְׁדִרְז"ל בְּפ' נוֹשָׁא פֶר אָחָד בְּזוֹ בֶקֶר כִּנְגֵד אַבְרָהָם, שְׁעֵלְיוֹ נִאֶמַר "וְאַל הַבֶּקֶר רֵץ אַבְרָהָם", וְאַמְנֵם נְהַפֶּךְ אֶל הַשְּׂמַאֵל עַל שֶׁהָיָה יִצְחָק נֹחַ לְפִשֵׁט אֶת צְוֹאָרוֹ אֶל הַמְזִבַּח כְּשׁוֹר פֶּר וְנִכְלַל הַיְמִין בְּשְׂמַאֵל לְהוֹרוֹת עַל הַיְחוד. רוֹאִים שֶׁעַקֵר בְּחִינַת הָאֲרִיָּה הִיא שְׂמַאֵל, וְעַקֵר בְּחִינַת הַשׁוֹר הִיא יְמִין, אֲלֵא שֶׁבְּמִרְכָּבָה נִכְלָלוּ כָּל אֶחָד בְּצַד שֶׁכִּנְגֵד, לְהוֹרוֹת עַל הַכְּלִלוֹת הַיְמִין בְּשְׂמַאֵל וְשְׂמַאֵל בְּיְמִין. וְכֵן מוּבָא בְּשִׁעַר מֵאֲמָרֵי רִשְׁב"י 'לְהָאֲרִיז'ל (ע' צד) שֶׁהָאֲרִיָּה הוּא הַגְּבוּרָה שְׁנִמְצָאת בְּיְמִין, הֵינּוּ הַגְּבוּרָה שֶׁבְּחִסְדֵּי. וְכֵן מְצִינּוּ בְּזֶהֱר (הַקִּדְמָה ו:): שֶׁהַמֶּלֶאךָן אוֹרִיאֵל הוּא הָאֲרִיָּה שֶׁבְּמִרְכָּבָה וּמֶלֶאךָן זֶה מְקוּמוֹ בְּאַמְצַע, שֶׁמְכַלִּיל יְמִין וְשְׂמַאֵל כַּמּוּבָא בְּזֶהֱר (וִירָא צ:).

עַל פִּי זֶה נִרְאָה לְבָאֵר מִדּוּעַ מֵצִוֵּת כְּסוּי הַדָּם נֹחֶגֶת בְּחִיָּה וְבַעוֹף וְלֹא בְּבִהֵמָה, כַּמּוּבָא בַּמִּשְׁנָה (חולין פג:): דְּבִהֵמוֹת שֶׁשָּׂרְשָׁן מִפְּגִי שׁוֹר שֶׁבְּמִרְכָּבָה מֵצַד הַיְמִין, אֵין צֶרֶךְ לְכַסּוֹת אֶת דָּמָן לְהַמְתִּיק אֶת הַגְּבוּרוֹת, דְּכְסוּי הַדָּם הוּא רַק לְחִיּוֹת וְעוֹפוֹת שֶׁשָּׂרְשָׁן מִפְּגִי אֲרִיָּה אוֹ נִשָּׂר שֶׁבְּמִרְכָּבָה מִהַשְּׂמַאֵל, וְצֶרֶךְ לְהַמְתִּיקָם. וְכֵן מְצִינּוּ בְּזֶהֱר (מַשְׁפְּטִים קכ:): שֶׁהַנֶּשֶׁר וְהַעוֹפוֹת הֵם מִמְצַע בֵּין יְמִין לְשְׂמַאֵל, וְלְכֵן הַנֶּשֶׁר בְּטַבְּעוֹ רִחֵמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת יט, ד) "וְאֹשָׁא אֹתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים", דְּבִחִינָה זֹאת שֶׁבֵּין חִסְדֵּי לְדִין נִקְרָאת רַחֲמִים, וּמִמֶּלֶא בְּעוֹפוֹת יֵשׁ גַּם בְּחִינַת שְׂמַאֵל וְצִרִיכִים כְּסוּי הַדָּם. וְכֵן נִרְאָה לְבָאֵר הַמִּשְׁנָה (חולין פג:): שֶׁבְּבִית הַמִּקְדָּשׁ אֵין מֵצוֹת כְּסוּי הַדָּם, דְּבִית הַמִּקְדָּשׁ הוּא מְקוֹם שְׁלִיטַת הַיְמִין. כַּמּוּבָא בְּזֶהֱר (כִּי תַשָּׂא קצ:): "הַר בֵּית ה'", וְדֹאֵי שְׂאִין שֵׁם חֶלֶק לְסַטְרָא אַחְרָא. וּבְמָקוֹם זֶה אֵין גְּבוּרוֹת דְּקַלְפָּה, וְאֵין צֶרֶךְ בְּכְסוּי הַדָּם וּבְהַמְתִּיקַת הַגְּבוּרוֹת. וְכֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִמְצָא בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בְּנִימִין שֶׁהוּא בְּבִחִינַת יְמִין, כַּמּוּבָא בְּרַמְבַּ"ן (בְּרַאשִׁית לַה, יח).

מְצִינּוּ בַּמִּשְׁנָה (חולין פה:): הַשּׁוֹחֵט וְנִתְנַבְּלָה בְּיָדוֹ פְּטוּר מִלְכַּסּוֹת, נִרְאָה לְבָאֵר שֶׁיֵשׁ דִּין בְּזְמַן שְׁחִיטָה, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁחִיטָה מוֹצִיאָה אֶת הַבְּהֵמָה מִיַּד הַקְּלַפּוֹת, וּמִזְכַּכַת אֶת הַבְּהֵמָה כְּדַלְעִיל, וְכֵן בְּרוּר נִיּוּצוֹת מִהַקְּלַפָּה הוּא מִלְחָמָה מִמַּשׁ בְּקַלְפָּה, וְהַסַּטְרָא אַחְרָא מְקַטְרַג וְגוֹרֵם דִּינִים אֵלּוּ. לְכֵן צֶרֶךְ לְכַסּוֹת אֶת הַדָּם לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים. מָה שְׂאִין כֵּן כְּשֶׁנִּתְנַבְּלָה בְּיָדוֹ, הִרִי אֵין כָּאֵן שׁוּם בְּרוּר וְהַעֲלָאָה, וְאֵין קַטְרוּג, וְלָכֵן אֵין צֶרֶךְ לְכַסּוֹת אֶת הַדָּם.

מְצִינּוּ בְּרִש"י (ד"ה א יא, כב) "וְהָפָה אֶת הָאֲרִי וְגו'" בְּיוֹם הַשְּׁלֵג, כָּל הַשָּׁנָה בְּלָה אֵין הָאֲרִי מְסָפֵן יוֹתֵר מִיוֹם הַשְּׁלֵג, כְּשֶׁבָּא אֲדָם נִגְדוֹ זוֹרֵק הַשְּׁלֵג בְּרָגְלוֹ בֵּין עֵינָי הָאֲדָם, עַד שֶׁלֹּא יָכוֹל לְרֹאוֹת וְהוֹרְגוֹ. בְּאַרְנוֹ בְּמֵאֲמַר 'חֲשַׁמֵּל צְדִיק' שֶׁהַשְּׁלֵג שֶׁיֵּךְ לְיָמִין, יוֹם הַשְּׁלֵג הוּא יוֹם שְׁלִיטַת הַיְמִין. נִרְאָה דְּלָכֵן הָאֲרִי מְסָפֵן בְּיוֹם זֶה, דְּכִינּוֹן שֶׁהַיְמִין שׁוֹלֵט, זֶה מְעוֹרֵר אֶת הָאֲרִי שֶׁשָּׂרְשׁוֹ מִהַגְּבוּרָה לְכַעַס וְלְהַפְעִיל אֶת גְּבוּרָתוֹ, וְלָכֵן הוּא זוֹרֵק אֶת הַשְּׁלֵג, דְּהוּא מִתְנַגֵּד לְשֵׁלֵג. וְכֵן יְדוּעַ שֶׁהַשׁוֹר הַגָּשְׁמִי בֹא לְיָדֵי רַגְזוֹ בְּרֹאוֹתוֹ אֶת צְבַע הָאֲדָם שֶׁמְסַמֵּל אֶת הַשְּׂמַאֵל, וְכֵן מְצִינּוּ בְּמִדְרָשׁ (וִיק"ר כז, ה) שֶׁהָאֲרִי רוֹדֵף אֶת הַשׁוֹר. וְאֵף עַל פִּי שֶׁמְצִינּוּ בְּגַמ' (פִּסְחִים קיב:): אֵל תֵּעַמַד בְּפְגִי הַשׁוֹר בְּשַׁעֲהַ שְׁעוֹלָה מִן הָאֲגָם, מִפְּגִי שֶׁהַשְּׁטוֹן מְרַקַד בֵּין קַרְנָיו אָמַר רַבִּי שְׂמוּאֵל בְּשׁוֹר שְׁחוּר וּבִיּוֹמֵי נִסְוֹן. וְרוֹאִים שֶׁשׁוֹר מְסָפֵן בִּימֵי נִסְוֹן, וְחֲדָשׁ נִסְוֹן הוּא שְׁלִטוֹן הַחִסְדֵּי, הַגַּמ' שֵׁם מְדַבֵּרֵת עַל שׁוֹר שְׁחוּר, וְצָבַע הַשְּׁחוּר הוּא כְּמוֹ צְבַע הָאֲדָם כַּמּוּבָא בְּזֶהֱר חֲדָשׁ (ש"ה פד:): מִמֶּלֶא שׁוֹר שְׁחוּר הוּא בְּחִינַת גְּבוּרָה, וְצֶרֶךְ לְהַזְהִיר מִמֶּנּוּ בִּימֵי שְׁלִטוֹן הַחִסְדֵּי.

מְצִינּוּ בְּגַמ' (בְּרִכּוֹת נד:): הַהוּא גְּבֵרָא דְהוּא קָא אֲזִיל בְּעֵבֵר יְמִינָא, נָפַל עָלֶיהָ אֲרִיָּה, אֶתְעַבֵּיד לִיה נִיסָא, וְאִיתְצַל מִיָּנִיָּה. נִרְאָה דְיֵשׁ כָּאֵן רַמְזוֹ שֶׁהָאֲרִיָּה תְּקַף בְּעֵבֵר יְמִינָא, דְּהָאֲרִיָּה הוּא שְׂמַאֵל, וּמִתְנַגֵּד לְיָמִין, לְכֵן הוּא תְּקַף בְּיְמִין עֵבֵר יְמִינָא.

מוּבָא בְּרַבֵּנּוּ בַחֲזִי (וִירָא כב, ג) אָמַרוּ בְּמִדְרָשׁ כִּי יִצְחָק נִרְאָה דְמוּת אֲרִיָּה עַל גְּבֵי הַמְזִבַּח, וְעַנְיֵן הָאֲרִיָּה הוּא פִּחַד יִצְחָק, וְאוּלַי הוּא אֲרִיָּה דְבִי עֵילָאָה שֶׁהַזְּכִירוֹ רַז"ל בְּמִסְכַּת חֶלְיוֹ, וְהֵנָּה הוּא נִרְמַז בְּכַתוּב הַזֶּה שֶׁנִּאֶמַר "בְּהַר ה' יִרְאָה", כִּי נִרְאָה לוֹ דְמוּת אֲרִיָּה בְּהַר ה'. רוֹאִים שֶׁהָאֲרִיָּה הוּא בְּחִינַת יִצְחָק הַמְּסַמֵּל אֶת מַדַּת הַגְּבוּרָה. (ע' בִּלְק"ת לְהָאֲרִיז'ל פ' ויחי ע' קב). וְכֵן מְצִינּוּ בְּזֶהֱר חֲדָשׁ (תִּיקוּנִים קמ:): שֶׁמִּפְּרָשׁ הַכְּתוּב שֶׁהַקְּב"ה אָמַר לְיִצְחָק (בְּרַאשִׁית כז, ג) "גוּר בְּאַרְץ הַזֹּאת", שֶׁמְרַמַּז עַל הָאֲרִיָּה שֶׁנִּקְרָא גוּר. וְכֵן מוּבָא בְּסִפְרֵי הַלְקוּטִים 'לְהָאֲרִיז'ל (וִיחִי ע' קכג) שֶׁגוּר הוּא מְלֶשׁוֹן פִּחַד, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב "מְגוּר מְסִיבִי". וּפְחַד שֶׁיֵּךְ לְמַדַּת הַגְּבוּרָה שֶׁל יִצְחָק, "פִּחַד יִצְחָק". וְכֵן הַכְּתוּב (עִמּוֹס ג, ח) "אֲרִיָּה שְׂאֵג מִי לֹא יִירָא" ר"ת שְׂמַא"ל הַמְּסַמֵּל אֶת מַדַּת הַגְּבוּרָה.

וְכֵן רוֹאִים שֶׁשׁוֹר שֶׁיֵּךְ לְיָמִין, דְּמוּבָא בְּרִש"י (בְּמִדְבָר ז, כא) שֶׁהַפֶּר בְּקַרְבָּנוֹת הוּא כִּנְגֵד אַבְרָהָם, וְהֵאֵיל כִּנְגֵד יִצְחָק, הַכְּבָשִׂים כִּנְגֵד יַעֲקֹב, שְׁעִיר עִזִּים כִּנְגֵד יוֹסֵף, וּבֶקֶר שְׁנַיִם כִּנְגֵד מִשֵּׁה וְאַהֲרֹן. רוֹאִים שֶׁהַשׁוֹר כִּנְגֵד אַבְרָהָם הַמְּסַמֵּל אֶת הַיְמִין. וְכֵן בֶּקֶר שְׁנַיִם שֵׁם כִּנְגֵד מִשֵּׁה וְאַהֲרֹן, אֲהֲרֹן הוּא יְמִין. וּמִשֵּׁה הוּא עֵמוּד הָאֲמָצַע שֶׁכּוֹלֵל יְמִין וְשְׂמַאֵל וְנוֹטָה לְיָמִין. (ע' בְּזוּהַר תְּרוּמָה קנ:): תִּיקוּנִים קי:). וְכֵן בֶּקֶר הוּא מְלֶשׁוֹן בֶּקֶר הַמְּסַמֵּל אֶת הַיְמִין, כַּמּוּבָא בְּזֶהֱר (וִילָךְ רַפְד:), וְכֵן נִרְאָה דְיֵשׁ רַמְזוֹ בְּכַתוּב (בְּמִדְבָר לֵא, לג) "וּבֶקֶר שְׁנַיִם וְשְׁבָעִים אֶלְף וְגו'" וּמִכְּסֵם לַה' שְׁנַיִם וְשְׁבָעִים" דְּהַבֶּקֶר מְתַקְשֵׁר עִם מְסַפְרֵי שְׁנַיִם וְשְׁבָעִים כַּמְנַיֵן הַמֶּלֶךְ חִסְדֵּי. וְכֵן מְצִינּוּ בְּמִדְרָשׁ (תַּנְחוּמָא וִיחִי טז) לְפִי

שְׁנַתוֹ לַיהוּדָה גְבוּרָתוֹ שֶׁל אָרִי וְלִיּוֹסֵף גְבוּרָתוֹ שֶׁל שׁוֹר, וְיוֹסֵף
הוא בחינת זכר שהוא בסוד חסד, ביחס ליהודה שהוא בבחינת נקבה
שהיא בסוד גבורה. וכן **יִוֹסֵף** מרמז באות השנייה של הכתוב (מיכה ז,
יח) **"כִּי חִפֵּץ חֶסֶד הוּא"**, דיוסף שיך לעמוד האמצע שכולל את שני
הקוים של חסד וגבורה, והוא נוטה כלפי חסד וחפץ בחסד.

יסוד המים מקשר בין העפר לרוח

אף על פי שבמאמר זה בארנו שיסוד העפר הוא יותר למטה
והקלפה נאחזת בו יותר משאר היסודות, כל זה ביחס לקלפה
שמערכת ביסוד העפר מתחלת בריאתו. והעולם הזה הוא טוב ורע,
ובכל דבר מערב בעקר בריאתו טוב ורע, ומה שיותר למטה כגון עפר
מערב יותר רע. אבל ענין הטמאה ששרשה מהעונות, שיך ליסוד
הרוח שם נמצא החשמל שנתהפך לנחש על ידי העונות. כפי שבארנו
במאמר 'חוטי החשמל', שהחשמל והמלאכים שיכים ליסוד הרוח,
דהמלאכים נקראים **רוחות**. וכל עולם היצירה שהוא עולם המלאכים
הוא בחינת רוח. וכן הקלפות שהן השדן ורוחות שמתלבשות על
החשמל שיכות לרוח הטמאה שבאה מהעונות.

נראה דלכן אין הזרעים מקבלים טמאה עד שיתנו עליהם מים
לאחר הקצירה. דעניני טמאה וטהרה קשורים לקלפות
שנמצאות ביסוד הרוח, כדבארנו במאמר 'שרש הטמאה מהחטא'
שרש הטמאה בא מהעונות, טמאת מיתה מחטא אדם הראשון,
וטמאת נדה מחטא חנה. וכן כתוב (זכריה יג, ב) **"וְאֵת רֹחַ הַטַּמְאָה**
אֲעִבִיר מִן הָאָרֶץ". וכן מצינו בגמ' (שבת לא.) **דעת זה סדר טהרות,**
ודעת הוא בחינת רוח כמובא בזהר (תיקונים מט.). וכיון שיסוד המים
נמצא בין יסוד העפר ליסוד הרוח, לכן כדי לקשר ביניהם ולהכשיר
את הצמחים והזרעים ששיכים ליסוד העפר, לקבל טמאה מיסוד
הרוח, צריך מים. וכשטמאה זו ששיכת ליסוד הרוח רוצה לדבק
ביסוד העפר, איננה יכולה רק דרך בחינת המים.

מצינו בגמ' (ב"מ כב:) **רב פפא רמי כתיב פי יתן וקרניו פי יתן**
הא כיצד בעיניו פי יתן דומיא פי יתן, מה יתן לדעת,
אף יתן לדעת. נראה דלכן מים אינם מספיקים, וצריך גם דעת,
ודעת הוא בחינת רוח. כמובא בזהר (תיקונים מט.). וקשור הרוח לעפר
נעשה דרך בחינת דעת המקשרם. ולכן כל עוד הצמח מחבר לאדמה
אינו יכול לקבל טמאה, היות שהוא מחבר ליסוד העפר הרחוק מיסוד
הרוח, ואין רוחות הטמאה ששיכות ליסוד הרוח יכולות לדבק בו.
ורק לאחר שנתלש והתרחק מן העפר, יכולות הרוחות לדבק בו דרך
המים והדעת שמקשרים ביניהם. וכן מצינו שיטת ר' יוחנן בגמ' (חולין
קיה:) **הקשר תחלת טמאה,** דכיון שההכשר מכניס את האכל למקום
הטמאה יש בזה בחינה של תחלת טמאה אף על פי שלא נטמא
בפעל. וכן הכתוב המרמז על הפיכת קדשה לקלפה (שמות ז, טו)
"והמטה אשר נהפך לנחש" ס"ת הכשר.

מצינו במשנה (חולין לג.) שגם בשר אינו מקבל טמאה עד שיבוא
עליו משקה, ובדרך כלל הדם שיוצא ממנו בשעת שחיטה
מכשירו לקבל טמאה. ואם לא יצא דם בשחיטה לתנא קמא הבשר
לא הכשר לקבל טמאה. ומבאר לדברינו דגם הבשר שיך ליסוד העפר

כדלעיל, וצריך משקה לקשרו ליסוד הרוח. ונראה לבאר שיטת רבי
שמעון במשנה שם, שעצם השחיטה מכשירה את הבשר לקבל טמאה
אפלו אם לא יצא דם. דשחיטה מזככת ומעלה את הבשר מדרגת
העפר שבו כפי שהבאנו לעיל מהמהרש"א, לכן עצם השחיטה מעלה
אותו בדרגה ומכשירתו לקבל טמאה.

וכן מצינו בגמ' שם שקדשים בין בשר בין צומח אין צריכים משקה
להכשירם לקבל טמאה. ו**חבת המקדש מכשרתו.** ומבאר
לדברינו דדבר שבא מן הצומח או מן החי ונתקדש להיות קדשים, זה
מזכך אותו להעלותו מיסוד העפר שיהיה מכשר לקבל טמאה. ועוד
מצינו בגמ' שם **דם שנשפך פמים מכשיר דם שאינו נשפך**
פמים אינו מכשיר. כלומר דם קדשים שרגילים לקבלו בכלי ואינו
נשפך פמים על הארץ אינו יכול להחשב משקה להכשיר לקבל טמאה.
נראה לבאר על פי דברינו דרק משקה שבדרך כלל נשפך לארץ ויש לו
חבור ליסוד העפר, הוא יכול לקשר את העפר לרוח. מה שאין כן
משקה שרגילים לקבלו בכלי ואין לו חבור לארץ, אינו יכול להכשיר.

מובא ברמב"ם (הל' כלים ד, א) **כל כלי עץ העשוי לתשמיש אדם**
בלבד כגון הסלם, טהור ואינו מקבל טמאה כלל, ולא
רבוהו חכמים לטמאה, וכל כלי עץ העשוי לתשמיש הפלים
והאדם כגון השלחו וכו', מקבלין טמאה, וכל כלי עץ העשוי
לתשמיש הפלים בלבד וכו', הרי זה טהור מכלום. רואים שכלי
המשמש לאדם בלבד או לכלים בלבד אינו מקבל טמאה. ורק כלי
שמשמש גם אדם וגם כלים מקבל טמאה. נראה לבאר על פי דברינו
דאדם מסמל את עמוד האמצע, כדבארנו במאמר 'חשמל דם', ועמוד
האמצע הוא בבחינת רוח. וכלים מסמלים את המלכות ששיכת ליסוד
העפר, וכלי שמשמש גם אדם וגם כלים יש לו חבור בין יסוד הרוח
השיך לאדם ליסוד העפר השיך לכלים, וממילא הוא יכול לקבל
טמאה. מה שאין כן כלי שמשמש רק אדם או רק כלים, אין לו את
החבור בין יסוד הרוח ליסוד העפר שמביא את רוח הטמאה.

על דרך זה נראה לבאר שיטת תנא קמא במשנה (ע"ז מה.) שאין
טמאה ואסור הנאה מעבודה זרה שמחברת לקרקע. אלא אם כן,
נטעו את העץ לשם עבודה זרה. אבל קרקע או עץ שעשו מהם עבודה
זרה, לא חל עליהם אסור הנאה וטמאת עבודה זרה, דאסורים אלו
באים מיסוד הרוח, ששם שרש הטמאה והעונות, ואין להם אפשרות
להתחבר ולפגם ביסוד העפר כדלעיל.

מצינו בגמ' (ב"מ קז:) שכל המחלות שבעולם באות מיסוד הרוח.
וגם כאן נראה לבאר כיון שהפגמים נעשים במקום זה כאן
נמצאים המזיקים שגורמים את המחלות. וכן נראה דהלשון חולה,
חלי, הוא מלשון חול, הינו שיש לאדם חסרון בעניני הגוף, שזה החול
והעפר שבאדם, אומרים שהוא חולה, הינו שיש חסרון בעניני החול
שבו, וזה נעשה על ידי יסוד הרוח שמתחבר ליסוד העפר שבאדם
להזיקו, דשרש החלי הוא מהחטא, כמובא ברש"י (שמות טו, כו) **"אני**
ה' רפאך" ומלמדך תורה ומצוות למען תנצל מהם, כרופא
הזה האומר לאדם אל תאכל דברים שמחזירים אותך לידי
חלי.

אודה מאד לכל מי שישלח לי הוספות על מאמר זה לזיכוי הרבים

ניתן להזמין את המהדורה החדשה של ספר 'יסוד החשמל' [5 כרכים] במחיר 100 ₪ בלבד. ניתן לשלם בצ'קים עד 3 חודשים נא להשאיר הודעה בתא קולי 0573109982 או בפקס 0737254480. או במייל fish@neto.net.il

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני את מאמר צניעות האישה עם הוספות חדשות [יסוד חיי האישות לאור הקבלה לנשואים בלבד], או את הגיליון החודשי, ישלחו בקשה לכתיבת המייל.

